

Maturitní zkouška z českého jazyka a literatury ve školním roce 2023/2024

Maturitní zkouška z českého jazyka a literatury se skládá z didaktického testu ve společné části MZ a v profilové části MZ z písemné práce a ústní zkoušky.

1 SPOLEČNÁ ČÁST MATURITNÍ ZKOUŠKY

1.1 DIDAKTICKÝ TEST

Didaktický test je součástí státní maturitní zkoušky. Časový limit pro konání testu je 85 minut. V testu lze získat maximálně 50 bodů. Pro úspěšné vykonání zkoušky je nutné získat alespoň 22 bodů.

Didaktický test je hodnocen slovně hodnocením „uspěl(a)“ nebo „neuspěl(a)“ s procentuálním vyjádřením úspěšnosti. Na maturitním vysvědčení tedy není u zkoušky z českého jazyka a literatury ve společné části uvedena známka.

V případě, že je žák u didaktického testu neúspěšný, musí jej opakovat v náhradním termínu.

2 PROFILOVÉ ZKOUŠKY Z ČESKÉHO JAZYKA

Zkoušky z českého jazyka a literatury se konají formou písemné práce a formou ústní zkoušky před zkušební maturitní komisí.

Hodnocení písemné práce tvoří 40 % celkového hodnocení příslušné zkoušky, hodnocení ústní zkoušky pak tvoří zbývajících 60 %. Podrobná kritéria hodnocení navrhuje ředitel školy a schvaluje zkušební maturitní komise.

2.1 PÍSEMNÁ PRÁCE

Žák dostane na výběr vždy nejméně 5 témat stanovených ředitelem školy.

Zadání tvoří:

- Název tématu
- Způsob zpracování, tj. vymezení slohového útvaru nebo komunikační situace
- Někdy i výchozí text, tabulka, graf, fotografie, příp. jejich kombinace (vždy je určeno, zda má být tento materiál celý začleněn do vlastní práce, zda má funkci informativní, a je tedy třeba využít jen některé konkrétní údaje, příp. zda má funkci inspirativní)

2.1.1 Průběh písemné práce

Na výběr tématu má žák 15 minut. Během nich si může psát poznámky, načrtnout koncept, příp. se na základě toho ještě rozhodnout pro jiné téma. Po uplynutí časového limitu musí zapsat do záznamového archu číslo zadání. Na vlastní tvorbu má pak vyhrazeno 120 minut. Celková doba trvání zkoušky je tedy stanovena na 135 minut. Práce se píše do záznamových archů a musí obsahovat minimálně 250 slov. Při psaní je povoleno používat Pravidla českého pravopisu. Žákům budou k dispozici také volné (razítkem školy opatřené) listy papíru pro případný koncept.

2.1.2 Hodnocení písemné práce

Dílčí zkouška konaná formou písemné práce ze zkušebního předmětu Český jazyk a literatura (ČJL) je hodnocena podle tří základních kritérií, resp. šesti dílčích kritérií:

Vytvoření textu podle zadaných kritérií

- 1A Téma, obsah
- 1B Komunikační situace, slohový útvar

Funkční užití jazykových prostředků

- 2A Pravopis, tvarosloví a slovtvorba
- 2B Lexikum

Syntaktická a kompoziční výstavba textu

- 3A Větná syntax, textová koheze
- 3B Nadvětná syntax, koherence textu

Každé z těchto dílčích kritérií je hodnoceno body na škále 0 – 1 – 2 – 3 – 4 – 5. Maximální dosažitelný počet bodů za celou dílčí zkoušku je tedy 30.

V případě, kdy je písemná práce v dílčím kritériu 1A nebo v dílčím kritériu 1B (Vytvoření textu podle zadaných kritérií) hodnocena počtem bodů „0“, podle dalších kritérií se již nehodnotí a výsledný počet bodů za písemnou práci je roven „0“. Závazně se hodnotí 0 body, pokud text splňuje alespoň jednu z těchto charakteristik:

- Písemná práce nespĺňuje požadavky na dílčí kritérium 1A: text se prokazatelně nevztahuje k zadanému tématu, reflektuje zcela jiné téma;
- Písemná práce nespĺňuje požadavky na dílčí kritérium 1B: text prokazatelně nevykazuje charakteristiky zadaného útvaru a reaguje na jiné vymezení komunikační situace;
- Písemná práce nespĺňuje požadavky na stanovený minimální rozsah: text nespĺňuje požadovaný rozsah slov (tj. 250 slov), a to ani v rámci stanovené tolerance (minus 50 slov).

Předmětem hodnocení je pouze autorský text žáka. Text prokazatelně převzatý z dostupného zdroje se nezapočítává do celkového rozsahu písemné práce, a není tedy předmětem hodnocení.

2.1.2.1 Výsledná známka

Výsledná známka je dána bodovou škálou:

30 - 26 bodů	1
25 – 21 bodů	2
20 - 15 bodů	3
14 - 11 bodů	4
10 a méně bodů	5

2.2 ÚSTNÍ ZKOUŠKA

Ústní zkouška z českého jazyka a literatury je součástí profilové zkoušky. Probíhá formou řízeného rozhovoru nad pracovním listem. Hodnocení maturitní zkoušky je dáno shodou zkoušejícího a přísedícího.

Během ústní zkoušky nejsou povoleny žádné pomůcky.

2.2.1 Role zkoušejícího a přísedícího

Zkoušejícím je vyučující, který v dané třídě vyučoval český jazyk a literaturu. Přísedící je vyučující českého jazyka a literatury, který na škole učí. Oba jsou jmenováni ředitelem školy. Zkoušející i přísedící mají v průběhu ústní zkoušky i při hodnocení rovnocenné postavení.

2.2.2 Délka ústní zkoušky

Příprava na ústní zkoušku trvá 20 minut v případě intaktních žáků. Délka ústní zkoušky je vždy maximálně 15 minut. Maximálně 10 minut je věnováno analýze uměleckého textu. Maximálně 5 minut je věnováno analýze neuměleckého textu.

Ústní zkouška může být ukončena i před uplynutím časového limitu. Zejména pak v případě, že žák chce od ústní zkoušky odstoupit. Dále pak v případě, že odpověděl na všechny body Struktury ústní zkoušky.

2.2.3 Podoba pracovního listu

Pracovní list se skládá z výňatku uměleckého textu a výňatku neuměleckého textu. K pracovnímu listu obdrží žák také strukturu k ústní maturitní zkoušce, která je zaměřena na analýzu uměleckého i neuměleckého textu.

Výňatek uměleckého textu je vybrán z knihy, která je uvedena ve Školním seznamu maturitní četby a zároveň ji žák uvedl ve svém individuálním seznamu.

2.2.3.1 Struktura k ústní maturitní zkoušce

STRUKTURA ÚSTNÍ ZKOUŠKY Z ČJL

1. Analýza uměleckého textu

Rozbor ukázky

- Téma ukázky, motivy hlavní a vedlejší
- Zařazení ukázky do kontextu knihy
- Forma psaní: poezie (veršová výstavba), próza (druhy řeči), drama/scénář (typy promluv)
- Převažující slohový postup
- Jazykový rozbor: jazyková vrstva, příznaková slova
- Básnické prostředky
- Pointa, smysl ukázky

Informace o knize

- Rok vydání
- Celkové téma, časoprostor
- Literární druh a žánr
- Kompozice
- Charakteristika hlavních postav, vypravěč, lyrický subjekt

Charakteristika autora a doby

- Autor: doba, příslušnost ke skupině, uměleckému směru, typické znaky tvorby, zajímavosti, okolnosti vzniku knihy, další autoři doby či žánru

Vlastní interpretace smyslu ukázky a díla

2. Analýza neuměleckého textu

Obsah ukázky

- Hlavní myšlenka textu
- Souvislost neuměleckého a uměleckého textu v rámci pracovního listu
- Komunikační situace:
  - Funkce, kterou text plní
  - Pravděpodobný autor textu
  - Adresát
  - Další slohotvorní činitelé

Forma ukázky

- Funkční styl (doložit znaky)
- Převládající slohový postup
- Slohový útvar
- Kompoziční výstavba textu
- Jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku

2.2.3.2 Individuální seznam četby

Individuální seznam četby musí žák odevzdat vyučujícímu českého jazyka a literatury nejpozději do 31. března 2024. Při jeho sestavování se musí řídit kritérii, která jsou uvedena ve Školním seznamu četby a také pokyny vyučujícího. Pokyny vyučujícího se týkají zejména formální stránky žákova seznamu a jsou pro všechny žáky školy jednotné.

Žák svým podpisem na individuálním seznamu četby stvrzuje, že uvedené knihy se stávají jeho maturitními otázkami.

V případě, že žák seznam neodevzdá ve stanoveném termínu, při ústní maturitní zkoušce si vybírá ze Školního seznamu četby, bez ohledu na skutečnost, zda knihu četl, či nikoli

2.2.4 Hodnocení ústní zkoušky

Hodnocení ústní zkoušky provádí individuálně zkoušející a přísedící. Výsledný počet bodů je dán jejich shodou.

2.2.4.1 Kritéria hodnocení ústní zkoušky:

Oblast hodnocení

1. Analýza uměleckého textu

Maximální počet bodů: 16

2. Analýza neuměleckého textu

Maximální počet bodů: 8

3. Výpověď v souladu jazykovými normami

Maximální počet bodů: 3

Maximální počet bodů celkově: 27

2.2.4.2 Výsledná známka

Výsledná známka je dána bodovou škálou:

27 – 24 bodů	1
23 – 20 bodů	2
19 – 15 bodů	3
14 – 11 bodů	4
10 a méně bodů	5

3 ŽÁCI S PŘIZNANÝM UZPŮSOBENÍM PODMÍNEK MATURITNÍ ZKOUŠKY

Pro potřeby maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury (dále ČJL) je za žáka s přiznaným uzpůsobením maturitní zkoušky (dále žák s PUP) považován žák, který předloží doporučení ze školského poradenského zařízení, ve kterém je tato skutečnost uvedena.

Doporučení ze školského poradenského zařízení musí žák odevzdat zároveň s přihláškou k maturitní zkoušce.

Na základě tohoto doporučení mohou být žákovi upraveny všechny části maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury, pakliže to z doporučení vyplývá.

Přiznané uzpůsobení podmínek pro konání MZ v žádném případě nezahrnuje prominutí některých úloh v didaktickém testu, „ulehčení“ zkoušek nebo vynechání určitého obsahu.

V případě písemné práce mezi možná uzpůsobení podmínek patří například navýšení časového limitu, umístění žáků s PUP MZ do samostatné učebny/učeben, možnost použití individuálních kompenzačních pomůcek, formálně upravená zkušební dokumentace, možnost alternativního způsobu zápisu odpovědí, možnost využití podpory asistenta apod. (dle doporučení)

Hodnocení písemných prací žáků s PUP vychází z kritérií hodnocení, která jsou stanovena pro žáky intaktní. Chyby či nedostatky, které jsou pro písemný projev žáka s PUP MZ typické, jsou

označeny jako symptomy a jsou konkrétně specifikovány v doporučení poradny. Pokud je v doporučení zaškrtnuta položka „tolerance diagnostikovaných symptomů v písemném projevu“ a následuje výčet symptomů, které se týkají PP ČJL, musí být tyto symptomy při hodnocení zohledněny, a to navýšením hodnocení příslušného kritéria o 1 bod.

V případě ústní zkoušky se jedná zejména o prodloužení času na přípravu (dle doporučení). Žákovy speciální vzdělávací potřeby jsou pak zohledněny zejména během řízeného rozhovoru. Zkoušející volí takový způsob, který vyhovuje speciálním vzdělávacím potřebám žáka (např. pomalé tempo, opakování otázek, návodné otázky, citlivý oční kontakt...).

Kritéria hodnocení výsledků zkoušek žáků s PUP MZ jsou shodná s kritérii hodnocení intaktních žáků.